

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általafok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden héden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-u. cza 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (iskola-utca 4. sz.)

A néppárt a kisiparosokért.

(J.) Tehát neked is volna pártfogód — te mindenkitől elhagyatott szegény kisiparos? Volna valaki, ki szót emel melletted és védi érdekeidet nem itt a vidéken, hanem fönn az országházban, hogy meghallja mindenki és figyelme feléd forduljon? Talán te reád is kiderülne valahára a nap, mely a liberálisizmus jóvoltából ugyan csak elborult fölötted? Husz év óta mostoha gyermeke vagy a hazának; e husz év alatt a nagy gyárak, a szabad ipar kivették kezdeből még a mindennapi kenyeret is és megszüntél egyik ütőere lenni a nemzetnek, mi eddig vótál, sőt, kiestél a társadalomból, mint néposztály, mert amint ma vagy az non sens, ki csikorogva él napról-napra, de szerepe nincs a hazában. Ki tekintene te reád? — sajtó sebeidet, miket a liberalizmus szabadossága ütött rajtad külföldi vigécek érdekében — ki akarná enyhíteni? Évtizedeken át nem törődtek veled. Ha szó esett rólad az országházban, ez csak azért történt, hogy czitromként kifacsarjanak és elvegyék még azt a keveset is, mit eddig bírtál. Érdekedben nem volt szava egyik politikai pártnak sem. Szavazatod kellett csak; ezt odaadtad igéretkéért és hangzatos jelszavakért —

cserébe kezdebbe nyomták a koldusbotot. És most amikor a nyomorral küzdesz senki sem néz feléd.

Fönn az országházban a napokban tárgyalták a kereskedelmi tárca ügyeit. Sopánkodtak, hogy a kisiparos osztály tönkrement, de sem a kormánypárt, sem a függetlenségi pártok részéről nem találtak csak egy honatya sem, ki a kisiparos osztály védelmében sikraszállott volna. De minek is — gondolták magukban a honatyák — egy elszegényedett néposztály érdekében kardot rántani hálálatlan vállalkozás.

Nem így a néppárt.

Dr. Major Ferenc a néppártnak egyik legagilisebb tagja sikra szállt a kisiparosok érdekében. Másfélóraig tartó beszédében oly markans vonásokkal ecsetelte a kisiparosok helyzetét, hogy a Ház megdöbbenve hallgatta és folytonos helyeslés között követte a szónok előadását, a kisiparosok helyzetének javítása érdekében megpendített eszméit.

A néppártnak jutott tehát a feladat, hogy mentőkezet nyújtson a sülyedő kisiparososztálynak. És a néppártból Dr. Major Ferenc Szombathelyi képviselője, városunk szülötte — akire büszkék vagyunk mi, de büszkéek lehetnek a szombathelyiek is — vette, védelmébe a kisiparo-

sokat és hozott felszínre oly eszméket helyzetük javítása érdekében, melyek a figyelemmel hallgató szakminister részéről is elismeréssel lőnek honorálva.

Dr. Major Ferenc a kisiparos osztály érdekében megköveteli a szakképesítés kötelezővé tételét; a kisiparososztályiak oly autonómiával bíró szervezetet kíván adni, mely megvédi őt a jogosulatlan konkurrencia atkától, mely legfőbb ok volt eddig ezen osztály nyomoruságos helyzetének megermentésében. Kívánja az ipartestület jogkörének kiterjesztését, hogy itt nyerjék megoldásukat mindazon intézmények, melyek képessé teszik feladatának teljesítésére. Felhívja a szakminister figyelmét azon anomáliára, mely a kézműiparról szóló 1884. XVII. törv.-czikkben foglaltatik. A 4. §. ugyanis kimondja a szakképesítést — tehát jogtalanul, a megkivántató képzettség nélkül senkisé is lehet ipart — amde e §. követelménye illuzoriussá válik a 47. §. által, mely esodálatosképen megengedi, hogyha valaki egy szakban képesítést nyert, akkor bármint iparágat üzhet. Ez nem más mint hurokvetés a kisiparos nyakára. Akinek szakképesítése van a keztyü csinálásban, annak jogot ad a törvény, hogy nyithat szabó, cipész, kalapos vagy esztergályos üzletet, amint neki éppen tetszik, vagy

A FEJÉRMEGYEI NAPLO TÁRCZÁJA.

A tavasz hirdetői.

Hideg, borús márcziusi nap van; nehéz ólomfellegek vonulnak át az égen, az emberek fejei fölött fehér pelyhek röpködnek és az alkony homályában az utcai lámpások csak bágyadt, szomorúan reszkető világot terjesztenek. Oly homályos, oly szomorú most talán lelkünk is. Közönyösen sétálunk a fő-utcán végig a sürti néptömeg közepette, midőn halkán könyörgő gyermekhang éri fülünket, „tessék ibolyát venni!“ és szegényesen öltözött leányka közeledik felénk, vörösre fagyott kezében remegve odatart egy kis ibolya csokrot és mindig kérébben és sürgetőbben ismétli: „tessék ibolyát venni!“ De ma nincs kedvünk hozzá, nincs kedvesünk vagy ideálunk, kinek ibolyát adhatnánk, így tehát tovább megyünk. De a kis leányka nem tágít oly könnyen és remegő kezeikéivel folyton elénkbe tartja a kis kék virágokat. — Félig mosolyogva, félig bosszankodva megvesszük végre, csak hogy a leánykától megszabaduljunk és odahaza közönyösen beledobjuk az először kezünkbe akadt könyvbé.

Ezután napok és hetek multak; tavasz lett künn a világban és benn az emberek sziveiben. Virágos napfény süt a kertünkre és a fák bim-

bózó ágain keresztül a kék tavaszi ég mosolyog. Hangos madárcsipeles hangzik be a nyitott ablakon és ekkor véletlenül kezünkbe akad a könyv, mely ott a szegletben hever. Amint lapozgatunk benne, gyönyörködtető gyengédségű illatot érzünk, tovább lapozgatva megtaláljuk a kolduló utca-gyermekek elfeledett és össze-nyomott, de még mindig illatos ibolyáit és nyájás gondolatok merülnek fel lelkünkben, hiszen a kék ibolyák kék szemekre emlékeztetnek.

Igen, ezek a kis kék ibolyák a tavasz igazi hirdetői, mert a böjti időszak vége felé, midőn az emberek a megváltó feltámadásának ünnepélyére készülnek, a természet pedig halkán és titkon készült a tavasz nagy feltámadási ünnepére; midőn patakok és folyamok a jégtől megszabadulva ismét vígan csergedeznek, midőn a fák és cserjék bimbói halkán duzzadnak, midőn a mező a szem előtt oly kedves zöld ruházatba öltözik és a fecske is visszatér hazai fészkéhez, csak akkor virágzik nálunk az ibolya a bokrok tövében, az erdő széléin és völgyek aljában. Az igazi tavaszt hirdető ibolya, nem pedig az, amely üvegházakban már november óta kapható. Az ibolya a valódi hirdetője a kikeletnek, mert a többiek, a hóvirág, a crocus s a többi csak is kémei, a melyeket előre küld, vajjon vén, gonosz ellensége, a mogorva tél nem-e akarja még átengedni a csatateret; és ama

szegény kis virágok gyakran nagyon korán mernek előbujni és nem ritkán kell merészségüket igen drágán, életükkel megfizetni. De midőn kinn az ibolya virágzik, csak akkor tört meg a merevség hatalma, mely eddig a természet élete felett uralkodott; — mintha varázskulcsok zárnák fel a titkos ajtókat, mintha ezer meg ezer hang kiáltaná: „Nyissátok ki a világ kapuit, hogy bevonulhasson az isteni ifju, a kikelet.“

Hogy az ibolya a tavasz valódi hirdetője, azt már a legregibb korban is elismerték, erről nem rég olvastam egy ócska könyvbenn egy igen csinos és tanulságos történetecskét:

A 5000-ik év körül hazánkban még nem uralkodott oly hatalmas király mint most, hanem csak Khágán volt a czime és az avarok fejedelmének nevezte magát. Ezen régi, boldog időben boldog fejedelmek, boldog alattvalók voltak és aki fiatal, egészséges és jókedvű levén, kedves életpárt is talált, ép oly boldognak érezte magát, mint a fejedelem maga. Bármily kezdetlegesek voltak az emberek a legtöbb dologban, mégis öntudatlanul volt bennök veleszületett érzék a költészet iránt. Nem volt ugyan sem lutri, sem börzejáték, nem is hirdetek pályázatot a legjobb számára a rossz vigjátékok közt, de akinek a szerencse kedvezett, az gyorsan és fáradság nélkül tehetett szert sok pénzre. Ugyanis a fejedelem pályadíjat tűzött ki a tavasz első

Mai lapunk 4 oldal.

amit legjövödelmezőbbnek gondol. Ez a szabad konkurrencia volt megölője a kisiparosoknak, s lesz mindaddig, míg e törvény revíziója meg nem történik.

Fontos kérdés a kisiparosokra nézve a hitel. A kisiparostól a pénzügyeték a legmesszebbmenő biztosítékot követelik és itt az egyéni becsület, a szakképzettség nem jön számba.

Igy tehát fel kell szabadítani a kisipart ama nyomorúságos helyzetből, melybe a rossz hitelviszonyok, főleg a nyersanyag uszorahitelt által jutott.

A kisipar érdeke továbbá az, hogy föl ne vétessenek tanoncok gyanánt azok, kik írni és olvasni nem tudnak — ez a minimum. Minél nagyobb szellemi képzettséggel bír a kisiparos, annál inkább megállja helyét a konkurrenczia küzdelmében, míg a csak írni és olvasni alig tudó áldozatul esik az élelmességeknek. Visszaélés a kisipar rovására a *felegyczipar*. Nincs jogosultsága a felegycziparnak konkurrenczia gyanánt föllépni. Van más ága az iparnak, melyre a javítóintézet és felegyczipárnak lakói taníthatók, de amelyek nem sértik a kisiparosok érdekeit.

Főbb vonásokban ezek ama pontok, melyekre a néppárt szónoka dr. Major Ferencz felhívta a szakminister figyelmét. És itt volna már az íbeje, hogy ne csupán a néppárt küzdjön a kisiparosokért, hanem a többi pártok honatyái is tegyenek valamit e néposztály érdekében és ne tekintsek csupán mostoha gyermeknek.

UJDONSÁGOK.

— **A jótékony nőegylet választmánya,** a melyen tisztelt közönségnek tudomására hozza, miszerint a f. é. február 5-én pénztára javára tartott tárgysorsjáték alkalmával kisorsolt nyereményeket nyervek, a kihuzott sorsjegyek felmutatása

hirdetőjére, az ibolyára és aki az első ibolyát megtalálja, a fejedelem udvarába sietett jelentést tenni és az egész udvar odament a bájos virágot üdvözölni. A szerencsés megtaláló pedig gazdag jutalmat nyert.

Már azon régi időben is megtörtént néha, hogy szegény fia gazdag leányt szeretett és ily szomorú eset történt egy szegény tiszai halással is, kit Csabának hívtak. Nagy veszedelmére pillantotta meg egy gazdag csikósnak Ilona nevű leányát s egy tekintet annak két szeméből annyira megzavarta esztét, hogy számos ponty az által menekült meg a korai haláltól. Nemsokára Csaba a viszonszerelmennek boldogító tudatával is birt. A szerelmesek titokban találkoznak és arról tanakodtak, mikép lehetne a szigorú atyát arra bírni, hogy áldja meg szívüket. De bár eddig még czélzást sem mertek erre tenni, az öreg mégis tudott mindent és szegény Csabának kiadta az utját. — Csaba örülteként elrohant, szegénysége miatt tagadták meg tőle kedvese kezét. Aranyval, fénylő aranyval felnyithatná magának a paradicsom kapuit; de jó Isten, honnan lehetett akkoriban nagy vagyonhoz jutni? Forró könnyeket hullatva egy cserfa alá rogyott Csaba. A keserű fájdalom elkábítá érzeit és csak nagy nehezen juthatott hozzá egy illat.

mellett özv. Felmaier Károlyné urnóné f. é. márcz. 15-ig még átvehetik.

— **Herczeg Ignác temetése.** A szomorú véget ért becsületes embert tegnapelőtt temették a nádor-utcai gyászházba. A végfeszteségen az elhunyt családján kívül megjelent báró Fiáth Pál főispán és *Havancsek* József polgármester is, azonkívül a számtalan intézet és egyelet is kijelölt képviseltette magát, melyeknek *Herczeg Ignác* tagja, vagy vezetője volt. Ott láttuk továbbá az összes helybeli hatóságok tagjait is. A koszorúk egész zöme borította a koporsót, melyet óriási néptömeg kísért a temetőbe.

A csákvári önk. tüzoltó testület f. hó 4-én tartotta rendes évi közgyűlését. Az évi számadás igen dicseretesen illusztrálja a derék testület áldásos működését és meglepő fejlődését. A múlt évi bevétel összege 3662 kor. 42 fillér, melylyel szemben 3657 kor. 28 fillér kiadás szerepel. Gróf *Eszterházy* Miklós Mórincz a lefolyt évben összesen 3112 kor. 82 fillért adományozott a testület czéljaira, mely összeget a szükséges beruházásokra fordították. A tisztújítás megejtetvén, gróf *Eszterházy* Miklós Mórincz tb. parancsnok lett, *József* főherczeg, gróf *Széchenyi* Ödön, gróf *Czirák* Béla, *Uda* Pál és dr. *Suly* József pedig örökös tisztb. parancsnokká választották.

— **A páholy titka.** E hó 3-án este kilencz óra tájban egy furcsa jelenet játszódott le a színházban, de egyuttal kivételesen nem a színpadon. A „Szeretve a sirig“ című színmű második felvonása alatt, midőn *Holéczy* Ilona javában küzdött szerelmével és hitvesi kötelességével s a közönség feszülten figyelt a művésznőre, egyszerre csak valami nehéz sóhajts reszketett végig a nézőtérben, melyet egy második még nehezebb követett. A földszinti közönség fölfelé a karzati és a másodemeleti pedig lefelé tekintve kutatta a különös nesz okát s így rögtön kislült, hogy a siri langok valamelyik első emeleti páholyból eredtek. Az inspekeziós rendőrkapitány egy biztossal és néhány rendőrrel nyomban az emeleti folyosón termett és rajvo-

Tántorogva kelt fel és a szó legszorosabb értelmében orra után ment és megtalálta az első elrejtett ibolyáskát, mely türelmetlenül kändikált ki a földből. Itt volt a segély, itt az arany! Úrjögő futásban sietett Csaba a fejedelmi udvarhoz, habozás nélkül hagyta a fejedelm felébe komoly államiügyeit és egész kíséretével ment tisztelegni a bájos vendég elébe, a becsületes megtalálónak pedig kifizette gazdag díját. Midőn a zsarnok atya a fényes aranyokat látta, kellemsen mosolygott és így minden legjobb rendben lett volna, de Ilona — nemet mondott. Mint a logika rendkívüli tanára, így okoskodott:

„Az első virágot, melyet a szerelmes az utjonan ébredt kikeletben lel, le kell tépnie kedvese számára. Minden egyéb felhasználásával vét a szerelem tulajdonjoga ellen, így tehát büntetést érdemel. Idővel majd meglágyult volna a szigorú atya, vagy pedig ő legrosszabb esetben a legnagyobb örömmel halt volna meg tört szívvel, de így szerezzon magának a halász más szeretőt, az ő határozata megdönthetetlen.“

A fejedelem is meghalotta az ifjú baját, meg is sajnálta, de ő sem segíthetett rajta, mert:

„A valódi leányszív csakis saját érzelmének alattvalója!“

Dr.

nalra oszolva szimatoltak a gyanuba vett páholyok körül. A szaggatott sóhajts e közben egyenletes, de határozott horkolás váltotta fel, mely minden kétséget kizárólag a nyolczadik számú páholyból tört elő. A kapitány habozás nélkül bekopogtatott, mire az ajtó megnyílt és két szolid ur lépett ki. Az egyik a szintársulat tehetséges tagja volt, a másik egy vidéki földbirtokos. A kölcsönös magyarázatok megtörténte s a nevek följegyzése után a hivatalos szemlék már távozni készültek, midőn a már üresnek vélt páholyból az előbbinél lehetőleg még erősebb horkolás hallatszott. A rend őrei összenéztek s bár a művész minden áron elakarta hitetni velök, hogy csupán felizgatott képzeletük gonosz játéka az egész, más szóval hallucináció, — a gyanakvó biztos mégis benyitott s a következő pillanatban meg lett oldva a rejtély. A hallucináció, illetve a harmadik ur ott feküdt a fakanapén, édesdeden és mélyen szenderegve. A hivatalos látogatók most már másodszer, de szigoruanban néztek össze, azzal a közös elhatározással, hogy a békés alvót lebetőszeliden kiemelik *Morpheus* karjaiból. E szándékuktól a művész térítette el őket, ki azon szerény véleményének adott kifejezést, hogy az illetén radikális föllépés csak rontana a helyzetet. Megvárták tehát a míg a felvonás véget ért s ekkor fölbresztették a mámoros urat, ki azután társaival együtt nem épen feltűnés nélkül távozott. A félbemaradt műélvezet felbecsülése most a rendőrség kihágási osztályát foglalkoztatja.

— **Adózók figyelmébe.** Folyó 1900. évre az I-ső és II-ik osztályú kereseti adó kivétel és a királyi pénzügyigazgatóság által érvényeltetve levén, ezen adóemekről összeállított lajstromok a városi pénzügyi tanácsosi hivatalban *folyó évi márczius hó 3-ik napjától márczius hó 12-ik napjig* közszemlére kitéve lesznek, hol azok mindenki által betekintheők. Az 1883. XLIV. tcz. 16 §-a alapján felhivatnak azon adózók, kik e lajstromban menállapított adónemmel már a múlt évben megróva voltak, a mennyiben a kivétést sérelmesnek találják, e lajstromok kitételének napját, — azon adózók pedig, kik e kivetési lajstromban megállapított adóval ez évben első ízben rovatnak meg, adótarozásuknak kézi adókönyveskéikbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt felszólamlásait a városi hatóságnál annál is inkább írásban adják be, mert ellen esetben az elkesztetten beérkezettek figyelembe nem vétetnek.

— **Öngyilkossági kísérlet.** *Kiss* Dénes 50-esztendő szcipész mester tegnap este 10 óra tájban fatér 19-ik szám alatt levő lakásán egy bőrvágó késsel hasán több mély szurást ejtett. Az esetről értesített mentők nyomban kivonultak s az eszméletlenül fekvő embert beszállítottak a városi kórházba. Sebei nem életveszélyesek s a kórházi orvos véleménye szerint néhány hét alatt fölgógyulhat. Tettét életintságból követte el, mert feleségével viszálykodásban élt.

— **Moór a párisi kiállításán.** A párisi világkiállítás magyar csoportjának szülőszeti és borászati csarnokát a *moóri* szülővidéket ábrázoló nagy olajfestmény fogja díszíteni. A festmény költségeinek fedezésére, mint *Moórról* írják gyűjtést rendeznek s már eddig is nagyobb összeg folyt be.

— **Közönetnyilvánítás.** Fogadják mindazok, akik megholdogult drága felejtethetlen férjem halála alkalmából, végtelen bánatteljes keserű napjaimban szives megjelenésükkel, részvétnyilatkozataikkal és koszorúikkal megvizsgálni kíséreltek — ezen az uton is, úgy a magam, mint családom nevében mélyen érzett hálám kifejezését

özv. *Herczeg Ignác*né.

— **Garázda káplár.** Egy részeg katona, *Sárcovics* Markó uhlánus káplár tegnap hajnalban óriási botrányt idézett elő a könyök-köz egyik nyilvános házában. A botrány a könyök-utczában folytatódott, mig nem szomorú véget ért a budai-uti kaszárnya egyik dutyijában. A különböző italoktól feltüzelt káplár az említett helyiségben karddal támadt a szintén ott levő *Körmendy* Lajos szabólegényre s talán összevagdalta volna, ha a többi vendégek le nem fogják. Így a szabó megmenekült *Sárcovics*ot pedig az utcára tuszkolták. miközben az utcaajtót s a ház ablakait kardjával összevagdalta. A részeg katona ezután a könyök-utca felé vette útját, hol az utba eső házak ablakait — összesen 28-at — kardjával rendre bezuzta. A kórház-utca táján két réndör nyomába szegődött, kik azután elkísérték a kaszárnyába, hol egy félreeső helyen elrejtőzött. Az esetről értesített őrség később nyakonscipite és elzárta, addig is, míg a hadbírótság érdeme szerint leszámol vele. Lyró ezredes a kártszenvedett háztulajdonosok követeléseit a jelentés vétele után nyomban kifizette.

— **Pálinkás üvegek hitelesítése.** A kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy 1900. évi július hó 1-től kezdődőleg a pálinka, azaz az égetett szesz italoknak nyílt edényekben, avagy poharakban való kimerése kizárólag korona bélyeggel hitelesített üveg palaczkok és üveg poharakban eszközöltessék.

— **Arlejtés.** Az Erzsébet-liget rendezéséhez szükséges 500 m² méter kavics szállítására e hó 4-én délelőtt a városi főmérnök elnöklele alatt arlejtés tartott, melyen résztvettek *Mikó* Imre, *Horváth* István és *Leucás* József árverezők. A kikiáltási ár köbméterenkint 1 kor. 20 fillér volt. A vállalatot *Mikó* Imre nyerte el, ki a kikiáltási árból 7^o/_o-ot engedett.

— **Spiritizta estély.** Városunk szülöttje *Fejérvári* Imre, az ismert spiritizta és manetőr, e hó 7-én és 8-án este 8 órakor előadást tart a „Fekete Sas” szálloda éttermében. Az érdekesnek ígérkező előadásokra felhívjuk az ilyesmiki iránt érdeklődők figyelmét.

— **Ötkoronás ezüstpénz.** Az osztrák pénzverő hivatal már nagyobb mennyiségű ötkoronás ezüstpénzt vert ki és szolgáltatott be az Osztrák-Magyar-Banknak. Valószínűleg Körmöcbányán is vannak már megfelelő készletek, mert az a szándéka a két kormányknak, hogy ezt az új pénzemet még ebben a hónapban forgalomba bocsássa. Az ötkoronások helyett megfelelő mennyiségű államjegyet vonnak be, mivelhogy ezek az ötkoronások és a tizkoronás bankjegyek fogják az államjegyeket pótolni a forgalomban.

Színház.

Szombat márcz. 3. **Szeretve a sirig,** színmű 3 felvonásban, írta *Gugánz* Albert. Újdonságot hirdetett a színpad, de ez úgy hiszem nem hatott volna, hanem mivel *Holéczy* Ilona bucsuzott, azért töltötte meg a közönség a nézőteret. A darabbal foglalkozni nem érdemes, tartalma ki van fejezve a címében teljesen. *Louise* szereti *Rajmond*ot egész a sirig és mindez három hosszú, unalmas, egyhangú felvonásban tárul elénk. Az elalvársra ingerlő párbeszédék és jelenetek egész sora vonult el előttünk az estén. Nem tudjuk kinek rójuk fel ezen a türelem ellen intézett merényletet, mert a ki végig tudta élvezni mind a három felvonást, az csakugyan a türelem quintessenciájával bírt. Kit hibáztassunk: az író, a fordítót, avagy az igazgatót? Nem tudjuk, hogy a bucsuzóknak van-e joga kiválasztani a darabot, melyben fel akar lépni, vagy pedig egyszerűen az igazgató határozza el azt. *Holéczy*től mindenesetre jobb és finomabb ízlést tételeznünk fel, hogysem neki tudjuk be a színrehozattal. Szalkaytól pedig több tapintatot vártunk volna, vagy már neki mindegy, nem érdekes semmivel sem törődni.

De hagyjuk az altatózást, legjobban megbírtálta a darabot maga a közönség, mely a má-

sodik felvonás után tömegesen hagyta el a színházat. Mi azt tartjuk a legboldogabb embernek, ki a második felvonás alatt elaludt és hortyogásával jölös derültséget hozott a már-már bóbiskoló közönség soraiba.

Igen találó volt egy néző megjegyzése és ijedelme, kit az első felvonás egy unalmas és végtelen hosszúra nyúló jeleneténél elhagyott a békétűrés és kiment sörözni, jó idő múlva visszatért. Már ekkor a második felvonás ment, ugyanazon szereplők voltak a színpadon s ezt látva felsóhajtott: „Szent Isten! talán újra kezdtek a darabot? Hisz ez már volt egyszer!”

Az előadásról szólva sajnáljuk szegény színészeinket, hogy ilyen szerepeket is el kell nekik olvasniok; a darabhoz nem méltó jobb igyekezettel játszottak. A bucsuzó *Holéczy* Ilona *Louise* szerepében igyekezett minden módon jót nyújtani, de a darab maga minden hatást tönkretett; a közönség boszankodott s türelmetlenül várta a végső csemetést, a ki ugyan megvárta; pedig még talán a harmadik felvonás volt a legjobb, mert rövid volt. Tudom, hogy zokon esett neki is, de meg a közönségnek is, hogy ilyen szerepben léptették fel utóljára. De vigasztalódjék, sokkal jobb és megállapodottabb véleménynyel vagyunk felőle, hogysem e szerepétől itélnénk meg. Láttuk őt színpadunkon, mint kezdőt, három idényen keresztül volt a fejérvári társulat drámai hősnője, látnuk tehát fejlődését, haladását is; ez idei szezonban is több jó alakításában gyönyörködhetünk. Szép alakja, kellemes külseje kiváló becsesl bírnak a színpadon: komoly ambícióval tanulja és adja szerepeit, figyelme még az aprólkos dolgokra is kiterjed, öltözködni is nagyon ért s így a külső hatás sem marad el soha. Tisztelői szép ezüst babérokoszorúval tüntették ki bucsuzása alkalmával, a felhangzó tapsok pedig szintén csak a bucsuzó *Holéczy* Ilonát illették. *Kalmár* és *Déri* kezében volt a másik két nagyobb szerep; mindkettő jobb sorsra méltó igyekezettel fáradozott. *Breznay* Anna szerepe volt még a leghálásabb és értelmes játéka hatott is. *Fekete* Irénke *Simonné* kis szerepében bátran forgott és beszélt. Játsoztak még *Borsitzky* Ilona, *Pálffy* Mariska, *Szepessy* úgy látszik teljesen berekedt mert szerepét *Csillag* vette át.

Vasárnap márcz. 4. „*New-York szépe*”-re készült az egész közönség s ime a zene partitúra elmaradása miatt az *Asszonyregiment* rántották elő. A vásári tele ház reményében alaposan csalódott az igazgató, mert a vásár alkalmával csak úgy kongott a nézőtér, alig volt néhány ember. Az előadás most is jól ment *Szalóczy* bucsuzott volna ez estén és egy csinos virágállványt kapott is, de a tulajdonképeni bucsuzást a hirdetett darabbal együtt, úgy látszik, hétfőre tették át. *Szalkay* és *Kovács* játékát a kis közönség megtapsolta. G—y.

Hétfőn zúfolt ház előtt került színre a *Magyar Színház* nevezetes slágerje a *New-York szépe* — bucsuelőadásul. Senki ne vádolon bennünket indiskrécióval azért, hogy nyomban elárljuk, miszerint a hirdetett operettet, illetve bucsuelőadást ma megismétlik, mert mire e sorok napvilágot látnak, ugyis tudja mindenki. Lehet, hogy e visszavonhatlanul utolsó bucsuzkodás ismét szép publikumot fog összehozni, miben azonban igen kevés része lesz az operett szépségeinek. Mondják, hogy barbárok vagyunk, csak azt ne kívánjuk, hogy megdícsérjük a sületlenségek eme gyűjteményét. Talán a válás keserű érzete szorongatta a szívünket s itélőképességünket meggyöngyögtette, de bizony ugy tetszik, hogy a muzsika néhol unalmas volt, aszóveg silány, a kiállítás pedig gyarló, a szó szoros értelmében. A darab általában azt a benyomást kelti, mintha vagy egy tucsat uri embernek lett volna része a megszerkesztésében s ezek egymástól teljesen függetlenül illesztették bele az alakjaikat, a gondolataikat; annyira hiányzik belőle a cselekmény főkölléke, az egység. Azaz, voltaképen maga a cselekmény hiányzik. Van ebben minden, a mit egy excentrikus amerikai koponya kifundálhat: az örült spanyol ikrektől kezdve a kikapós „erényesosz”-ig s az üdv hadseregétől a szűkek dandáráig, csak mese nincs és összefüggés. Igaz, hogy sokat töröltek

belőle és itt-ott lehetőleg egyszerűsítették, de a mi megmaradt, épen elég volt arra, hogy — a serdülő ifjúságot leszámítva — mindenki fardra unja magát rajta.

Készségtelenül legszebb momentuma volt ez estének az az őszinte, meleg tüntetés, mely a mindenki által szeretett kis primadonnának, *Réti* Linának szólt. Belépésekor, — azaz, hogy némi késéssel — hatalmas babérokoszorút bocsájtottak alá a zsinórpadról, közepében fehér virágokból összeállított lanttal, széles bordó-kék selyem szalagján e fölírással: *Réti* Lina bucsufellettére — székesfejérvári tisztelői. Perczekig zúgott a taps és az éljen a mi kis költöző pacsirtánkunk, ki látható meghatottsággal fogadta a közönség szeretetének eme lelkes demonstrációját. Szerepe ezuttal sokkal csekélyebb és hálátlanabb volt, semhogy különös mondani valónk lehetne róla. Felesleges is most már Kedves természetességét, büvös szépségű hangját bizonyára nem fogjuk elfelejteni a viszontlátásig.

Az előadásról egyébként mennél kevesebbet beszélünk. Az egész darabban nincs egy valamire való szerep s így jórészt kárba vesztett a színészek dícséretes igyekezete. A czimszerepet *Barrs* Aranka játszotta. Csinosan énekel és kecces tánczát megismételtették, ugyintén *Szalóczy* Irénét is, ki szép virágcsokrot kapott, (azonkívül a nevet vastag betűkkel szedték a színpadon). A többi szereplők is elkövettek minden elkövethetőt, de mindhiába. F—y.

KÖZGAZDASÁG.

Selyemtenyésztésünk.

A képviselőház pénzügyi bizottsága a 70-es évek közepén utasította a kormányt, hogy a selyemtermeléssel hagyjon fel minden kísérletezést, mert annak eredménye úgy sem lesz. Ámde az akkori földmivelésügyi miniszter, *Kemény* Zsigmond báró, nem akart ezzel sehogyssem föllágni, mert tudta, hogy hazánk legnagyobb része alkalmas az eperfa-tenyésztésre és így a selyemtermelés legfőbb feltétele könnyen biztosítható. A kormány csak emberre volt szüksége, a ki erős kezébe vegye a selyemtermelés ügyét. Báró *Kemény* miniszter meg is találta *Bezerédy* Pál hidjai birtokos személyében, akinek a selyemtermelés családi hagyományaihoz tartozott.

Mint tudva van u. i. *Bezerédy* István, *Bezerédy* Pál nagybátyja volt a legelső földesur hazánkban, ki már a harminczas években magánszerződések után felszabadította jobbágyait az urasági kötelékből s egyuttal gondoskodott arról is, hogy a felszabadított jobbágy mindjárt pénzhez jusson, melyből a saját gazdasági be rendezkedésének, a szükséges beruházásoknak költségeit fedezze. Ez a humanus szándék vezette *Bezerédy*-t a selyemtermelés meghonosítására; mert *Bezerédy* kezdeményezése előtt is valahányszor a legszegényebb emberek helyzetén akartak segíteni, a fejedelmek és államférfiak, emberbarátok, mindannyiszor a selyemtermeléshez nyultak. Elsősorban ezen humanus célból vetette meg alapját *Bezerédy* István a selyemtermelésnek Tolnamegyében, mely attól kezdve a hazai selyemtermelés központjává lett s midőn már a hazában a selyemtermelés mindenütt megszűnt, a tolnamegyei *Hidján* és vidékén hűségesen megőrizték, fentartották *Bezerédy* hagyományait.

Itt kellett tehát keresni a kiindulási pontot most is, a honnét aztán az országos szervezkedésnek kiindulni kellett. Erre az újjászervezés munkájára vállalkozott *Bezerédy* Pál, midőn husz évvel ezelőtt, 1880. márczius 1-én, a *Szegárdon* felállított országos selyemtenyésztési felügyelőség élére állott, mint miniszteri meghatalmazott. Mint egy, a dicső haldankorból utolsóinak maradt, a szó igazi értelmében vett nemes magyar, a most már majdnem ismeretlen „nobile officiumból” vállalkozott erre a nagy munkára *Bezerédy* Pál. Nemhogy maga nem fogadott el fizetést, de első évben a sajátjából körülbelül 80 ezer forintot költött erre az or-

százas akcióra, mert a miniszterium akkor még nem adhatott neki elegendő előleget.

Érdekes fölemlíteni, hogy az akkori kormány, tekintettel a selyemtermelés ügye iránt az egész országban tapasztalható bizalmatlanságra és a zilált pénzügyi helyzetre, nem mert külön hitelt kérni ezekre a kísérletekre, hanem a miniszterium rendelkezésére álló alapokból és a házipénztárból csupán előlegeket adott a szegzárdi intézetnek a selyemtermelés czéljaira.

A selyemtermelés husz év alatt elért fejlettségéről érdekesnek tartjuk az alábbi számadatok közlését. Az intézet fennállása óta 19 millió 744 ezer 681 forintot fizetett a termelőknek a gubóért. Ez a pénz mind külföldről jött hozzánk, mert a gubókat külföldön adják el. A múlt évben 1 millió 500,000 forintot kaptak a termelők. A magyar selyem elsőrangú selyemnek ismertetik el a külföldön, miként az a lyoni selyemtőzsde jegyzéseiből is kitűnik. Jelenleg több mint százezer magyar család foglalkozik selyemtermeléssel és előreláthatólag még többen is foglalkoznának azzal, ha volna elegendő szederfa. Most a szegzárdi intézet minden igyekezetét arra fordítja, hogy minél több szederfát ültessenek és ebben Darányi Ignác földművelésügyi miniszter hatalmasan támogatja az intézetet.

A selyemtermelés már nálunk annyira megizmosodott, hogy egymásután keletkeznek a selyemgyárak az ország különböző vidékein. Egy ilyen gyár megint 4—500 munkásnak ad kenyeret, mintegy 60—70 ezer forint keresetet nyújtván évenként. Legelső ezek között a pacsovai selyemfőnöda, melyet tavaly egy francia cég vett bérbe egy államtól. A második főnöda Újvidéken van és ezt 1898-ban szintén egy francia cég vette bérbe. Ez a gyár oly kitűnő megy, hogy a cég a bérletet tíz évvel meghosszabbította és a gyárat, mely eddig 120 orsóval működött, most 150 orsóra emelik föl. A harmadik főnöda Tolnában van, mely tavaly épült. Ezt az intézet saját kezelésben tartja meg, hogy magyar szakmunkásokat, igazgatókat és tisztviselőket képezzen. A negyedik főnöda Győrben az idén adatok át rendeltetésének. Így a jövő

évtől kezdve körülbelül 600 selyemorsó működik hazánkban, mely 60 ezer kiló selymet képes fogni egy év alatt. Ennek értéke pedig több mint 3 millió frank.

A szegzárdi intézet husz éves működésének eredménye, hogy meghonosított hazánkban egy új kereseti ág, mely évenként 2 millió forintot hoz a népek és pedig a külföldről. Meghonosított ez a gazdasági ág teljesen ingyen, mert az államnak egy krajczárjába se került. A selyemtermelést több mint százezer család megtanulta és azzal fel sem hagy többé.

Mindenki tudja és érzi, hogy ez a fényes eredmény Bezerédj Pál selyemtenyészési miniszteri meghatalmazottnak köszönhető, aki fáradságot nem ismerve, teljesen önzetlenül, a legnagyobb odaadással — valóságos szenvedélyvel — dolgozott husz éven át a magyar selyemtermelés nagygyá tételén. A husz éves évforduló alkalmából Bezerédj Pált miniszterek, államférfiak, politikusok, gazdák ádvőzőlték és elismerésük kifejezésével halmozták el, de legszebb mindezek között Ó Felségének megemlékezése, aki kabinetirodája utján elismerő táviratot intézett Bezerédjhez.

Fejérmegye selyemtermelési viszonyait a következő statisztika mutatja:

1898-ban 64 községben és pusztán 569 család összesen 7726 kgr. 70 dk. gubót termelt, a miért a termelők 6299 frt 98 krt kaptak. 1899-ben 58 helyen 578 család 7102 kgr. 10 dk. gubóért 5981 frt 71 krt vett be. 1880—99-ig 62817 kgr. 81 dk. gubóért összesen 57479 frt 91 kr fizetett ki. A szederfa tenyésztést illetőleg 1898-ban az intézet kiosztott 42² liter szederfámagot, 84002 darab 2—3 éves szederfát, 566 kiültetésre alkalmas fát, az egész megyében 7291 darab szederfát ültettek ki. 1899-ben pedig 8953 darab fa ültetett ki a megyében. Az 1880—99-ig terjedő idő alatt kiosztott 787 liter mag. 1,118,310 darab fiatal fa. 15,984 drb. nagyobb fa, a községek maguk 84,221 fát ültettek ki: összesen tehát 100,195 fa ültetett ki végleges helyre.

Felolvas szerkesztő: Chay Antal.

RZYTKI MIHALY aranyozó, templom-és oltárfestő
Kassán, Fő-u. 28. sz.

Van szerencsém a főtiszt. klérusnak a magas nemességek és a t. kegyuraságoknak tisztelettel jelenteni, hogy f. év márczius 1-én

aranyozó és festő-mütermet

nyitottam a fent jelzett czim alatt. Müvelem és elvállalom a templomdiszítés következő agait:

Új oltárok, szószékek, keresztelő-kutak, szentsírok aranyozását és festését,

minden stylben, a beadott rajz vagy tölem tervezett rajz után a legegyszerűbb s a legdiszesebb kivitelig.

Templomfestés és diszítés.

Olafestményü oltárképek, Stáció-képek, templommennyezeti és oldalfalazati szt.-képek festését, mennyezet és oldalfalazati diszletfestészetet, a templom stylljének és az egyház szabványainak szoros szemmel tartásával. Költségelőirányzatokat és tervezeteket kívánatra bérmentve küldök, valamint a munkamegtekintés czéljából, kívánatra, saját költségemen utazom bárhova.

Szegényebb községek s egyházaknak kedvezményes árt engedelményezek.

Bizonyítványokat az általam végzett munkákról kívánatra bérmentve küldök.

Kiváló tisztelettel

Rzytki Mihály,
festő és aranyozó.

Sokan szeretnének kegyeletes dolgot cselekedni azzal, elhunyt szeretteiknek sir- emléket állítani, ha tudnák, hogy hol szerezhethék meg a szépet és jót igen olcsón.

Azon n. érd. kegyeletet cselekedni akaróknak, akik ebben tájékozatlanok és függetlenül rendelkezhetnek és nincs kidobni való pénzük, szolgáljon tudomásul: hogy a legjobb anyagu és szép minőségü sirkövet potom áron egyedül a székesfehérvári színház melletti kőfaragó és sirkőüzletben szerezhetik meg.

Utikeresztek szinte potom áron.



A SZŐLŐK VÉDELME
a PERONOSPORA és az OIDIUM ellen
a legbiztosabb, a legegyszerűbb és a legolcsóbb a
Dr. ASCHENBRANDT-FÉLE POROK ÁLTAL.
A Dr. ASCHENBRANDT-féle „BORDÓI POR”

a peronospora biztos és olcsó ellenszere, kitűnően tapad a levélre, nem pörköl.

A port a vízbe szítaljuk és kész az oldat. Az első permetezéshez egy hl. vízre kell 1 kg.; a második és harmadik permetezéshez 1 1/2 kg. por. Az évi szükséglet egy kat. hold szőlőre 22—25 kg. A bordói por ára: 5 kgos zsákokban a kg. 80 fillér; 10 kgos zsákokban a kg. 80 fillér; 50 kgos zsákokban a kg. 76 fillér. Használara olcsóbb és kényelmesebb, mint a tiszta rézgáliczé.

A dr. ASCHENBRANDT-féle „RÉZKÉNPOR”

az oídium biztos és olcsó ellenszere.

A port a fujtatókba öntjük és porozunk vele. A mustot nem hűdösíti: 1/3-dal kevesebb fogy, mint a tiszta kénporból. A rézkenpor ára: 5 kgos zsákokban a kg. 56 fillér; 10 kgos zsákokban a kg. 56 fillér; 50 kgos zsákokban 52 fillér. Háromszori porozáshoz az évi szükséglet a kat. hold 12—15 kg.

Az árak Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének” vasuti raktárában értendők.

Gépek a védekezéshez: Magyar gyártmány permetező a drb. 32 korona; francia Vermorel-féle permetező 40 korona. — Magyar gyártmány láti porzó 28 korona; francia Vermorel-féle láti porzó 36 korona. Kézi fujtató, igen jó, 10 korona.

Megrendelhető: A „Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél” Budapest, Alkotmány-utca 31. sz. A „Borászati Lapok” kiadóhivatalánál Budapest, Üllői-ut 25. sz. — Megrendeléseket elfogad:

Hessky Imre Székesfehérvár,

Kováts Pál fűszer, csemege keresk. Székesfehérvár.

Ismertető füzeteket, használati utasítást küld a „Borászati Lapok” kiadóhivatala Budapest, Üllői-ut 25. sz.